# TEVESSÜLÜN ANLAMI, ÇEŞİTLERİ VE HÜKÜMLERİ

[ Türkçe ]

# التوسل معناه وأنواعه وأحكامه

[باللغة التركية ]


Muhammed Şahin

محمد بن مسلم شاهين

Tetkik eden: Ümmü Nebil

مراجعة: أم نبيل



Rabva Semti İslâmî Dâvet Bürosu-Riyad

المكتب التعاوني للدعوة وتوعية الجاليات بالربوة بمدينة الرياض

**1429 - 2008**

islamhouse.com

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

Vesile, kelime olarak, derece, yakınlık, başkasına yaklaşmak için vasıta kılınan şey, manalarına gelir. “Falan şunu Allah’a vesile etti” demek, kendisini Allah’a yaklaştıracak ameli yaptı demektir. Tevessül ise bir amel vasıtası ile maksada yaklaşmak ve ulaşmaya çalışmaktır.[1]

Bir çok müfessir, tevessülü bizzat yakınlaşmak ve yakın olmaya sebep olacak şeyleri aramak şeklinde tefsir etmişlerdir.[2]

Kur’an’da Allah Teâlâ, kulunun dünyada ızdıraptan ve âhirette de azaptan kurtulması için şu yolu göstermiştir:

[ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ ٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ وَٱبْتَغُوٓا۟ إِلَيْهِ ٱلْوَسِيلَةَ وَجَٰهِدُوا۟ ©سَبِيلِهِۦ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٣٥﴾ Z المائدة: ٣٥

*“Ey îmân edenler! Allah’tan korkun ve O’na* (yaklaşmaya, sevilmeye) *vesile arayın; O’nun yolunda cihad ediniz ki kurtuluşa eresiniz.”* [3]

Kulu Allah’a yaklaştıracak vesilelerin başında îmân, Kur’an, ihlas ve salih ameller gelir.Salih amellerin başında farzlar yer alır. Allah’a yaklaştıracak vesilenin gerçek anlamı, ilim ve ibâdet ile çizdiği yolda gitmektir.

## MEŞRU TEVESSÜL ÇEŞİTLERİ

Tevessülün çeşitleri bulunduğuna göre, meşru tevessülü bidat tevessülden ayırmak gerekir. Bu ayrımı yapabilmek için de bize çelişkili gelen noktaları açığa kavuşturacak bir şaşmaz ölçüye ihtiyaç vardır.

Bu ölçü, Allah’ın Kitabı, Rasûlü’nün Sünneti ve bunları kavrama metodudur. Allah Teâlâ, bizi Kitap ve Sünneti hakem olarak kabul etmeye çağırmıştır:

[ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓا۟ أَطِيعُوا۟ ٱللَّهَ وَأَطِيعُوا۟ ٱلرَّسُولَ وَأُو۟لِى ٱلْأَمْرِ مِنكُمْ ۖ فَإِن تَنَٰزَعْتُمْ فِى شَىْءٍ فَرُدُّوهُ إِلَى ٱللَّهِ وَٱلرَّسُولِ إِن كُنتُمْ تُؤْمِنُونَ بِٱللَّهِ وَٱلْيَوْمِ ٱلْءَاخِرِ ۚ ذَٰلِكَ â وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا ﴿٥٩﴾ Z

النساء: ٥٩

[1] İbn-i Manzur

[2] İbn-i Kesir, Kurtubî ve Alusî

[3] Mâide Sûresi: 35

"Ey îmân edenler! Allah’a itaat edin. Rasûle itaat edin (hak olarak getirdiği şeylere uyun.) Sizden olan (müslüman) idârecilere (Allah’a isyanı emretmedikçe) itaat edin. Aranızda herhangi bir konuda anlaşmazlığa düşerseniz, gerçekten Allah’a ve âhiret gününe inanıyorsanız, o konuda hüküm vermek için, onu Allah'(ın kitabı Kur’an)a ve elçisi (Muhammed-sallallahu aleyhi ve sellem-'in sünneti)ne götürün. Allah'(ın kitabı Kur’an)a ve elçisi (Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem-'in sünneti)ne götürmek; sizin için (ayrılığa düşüp görüşlerinizle hareket etmenizden) daha hayırlı, sonuç bakımından da daha güzeldir."[1]

İbn Kesir bu âyetin tefsirinde şöyle der:

“Rasûl -sallallahu aleyhi ve sellem-’in getirdiği şeriat yolundan başkasına uyan bir taraftadır, şeriat ise öbür taraftadır.”

Meşru tevessül Allah’ın kitabı, Rasûlünün sünneti ve bu ümmetin amelinde geldiği gibi üç çeşittir.

1) Güzel isimleri ve yüce sıfatları ile Allah'a duâ etmek, yalvarıp yakarmak:

Allah’a güzel isimleri ve yüce sıfatlarıyla tevessül, mü'min kul için en yararlı, en büyük ve en hayırlı vesilelerdendir. Zira mü'min kul, duâsında boş çıkmaz ve Rabbinin icâbetinden mahrum kalmaz.

P O M L K J I G F E D C [

الأعراف: ١٨٠ Z S R Q

“Güzel isimler Allah’ındır. Onlarla Allah’a duâ edin ve Allah’ın isimleri hakkında sapanları bırakın. Onlar, yaptıklarının karşılığını göreceklerdir.” [2]

Allah’a “vesile” aramak, O’na ulaştıracak uygun yol aramak, O’na yaklaşa-bilmek demektir. Bu yaklaştırıcı yol, Allah’a ibâdet etmek, O’nun emirlerine uymak şeklinde olabileceği gibi çeşitli yararlar elde etmek veya çeşitli zararları baştan savmak amacı ile O’na dilek sunmak ve sığınmak biçiminde de olabilir. Kur’an’daki “duâ” sözcüğü bu anlamı kapsamına alır. Yani hem “ibâdet” ve hem de “istek sunma” anlamını birarada ifade eder.Bu iki anlamdan her biri diğerini de gerektirir.

---

[1] Nisâ Sûresi: 59

[2] A'raf Sûresi: 180

Dahası, Allah Teâlâ, kendisine yapılacak duâların kabul edicisi olduğuna kesinlikle inanılarak yapılan duâları, duâ edenler müşrik ve fâsık bile olsalar, kabul etmektedir.

Nitekim aşağıdaki âyetler bize bu gerçeği haber vermektedir:

{ z y x w v u t s r q p o n [

| } ~ يَدۡعُنَآ إِلَىٰ ضُرّٖ مَّسَّهُۥ كَذَٰلِكَ زُيِّنَ لِلۡمُسۡرِفِينَ مَا © يَعۡمَلُونَ ﴿١٢﴾ Z

يونس: ١٢

“İnsanın başına bir sıkıntı gelince yatarken, otururken ve ayaktayken bize duâ eder. Ama biz onun sıkıntısını kaldırınca, sanki yakalandığı sıkıntıdan dolayı bize hiç duâ etmemiş gibi olur.” [1]

2 1 0 / . - , * ) ( ' & % $ # " ! [

الإسراء: ٦٧ Z 5 4 3

“Denizde size bir sıkıntı (tehlike) gelince Allah dışındaki bütün yalvardıklarınız kayboluverir. Fakat o sizi kurtarıp karaya çıkarınca, yine kendisini tek bilmekten vazgeçerseniz. İnsan gerçekten nankördür!” [2]

| { z y x w v u t s r q p o [

} ~ بَلۡ إِيَّاهُ تَدۡعُونَ فَيَكۡشِفُ مَا تَدۡعُونَ إِلَيۡهِ إِن شَآءَ © مَا تُشۡرِكُونَ ﴿٤١﴾ Z

الأنعام: ٤٠ - ٤١

“De ki: Acaba Allah’ın herhangi bir azabına uğrasanız veya size kıyâmet günü gelse, doğru sözlü iseniz söyleyin bakalım, Allah’dan başkasına mı duâ edersiniz? Hayır, sadece O’na yalvarırsınız. O da dilerse giderilmesini istediğiniz belâyı kaldırır ve o zaman O’na ortak koştuklarınızı (putlarınızı) unutuverirsiniz.” [3]

### 2) Yapılan salih amel ile Allah’a tevessülde bulunmak:

Duâ eden,yalnızca Allah’ın rızâsını umarak işlediği salih ameli anmalı, onunla Allah’tan istemelidir.Allah’a îmân,namaz, oruç, hac, sadaka, cihad, Kur’an okumak, Allah’ı zikretmek, Allah’a duâ etmek ve hayır işleyip haramları terk etmek, salih ameller cümlesindedir.

---

[1] Yunus Sûresi: 12

[2] İsrâ Sûresi: 67

[3] En'âm Sûresi: 40-41

. - , * ) ( ' & % $ # " ! [

= < ; : 9 8 7 6 5 4 3 2 1 0 /

البقرة: ١٢٧ - ١٢٨ Z C B A @ ?

“İbrahim ve İsmail Beyt’in (Kabe’nin) temellerini yükseltirken (şöyle dua ettiler): ‘Rabbimiz! Bizden bu ameli kabul buyur. Şüphesiz sen çokça duyan, çokça bilensin. Rabbimiz! Bizi ve soyumuzu sana îmân edenler kıl, bize ibâdet yollarımızı göster ve bizi bağışla. Şüphesiz sen, tevbeleri çokça kabul eden ve çokça rahmet gösterensin.” [1]

Z , + * ) ( ' & % $ # " ! [

آل عمران: ١٦

“Derler ki: Rabbimiz! Biz îmân ettik. Günahlarımızı bağışla ve bizi cehennem azabından koru!” [2]

Z * ) ( ' & % $ # " ! [

آل عمران: ٥٣

“Rabbimiz! İndirdiğine îmân ettik ve Rasûlü’ne tâbi olduk. Bizi şâhit olanlarla yaz.”[3]

[ © إِنَّنَا سَمِعْنَا مُنَادِيًا يُنَادِي لِلْإِيمَانِ أَنْ ءَامِنُوا بِرَبِّكُمْ فَـَٔامَنَّا µ ¶ ¸

ذُنُوبَنَا وَكَفِّرْ عَنَّا سَيِّـَٔاتِنَا وَتَوَفَّنَا مَعَ الْأَبْرَارِ ﴿١٩٣﴾ Z آل عمران: ١٩٣

“Rabbimiz! Rabbinize îmân edin diyerek îmâna çağıran bir dâvetçiyi işittik ve hemen îmân ettik. Rabbimiz! Günahlarımızı bağışla, kusur ve ayıplarımızı ört ve bizim canımızı iyilerle birlikte al.”[4]

Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-'den rivâyet olunan şu hadiste salih amelle tevessüle örnek teşkil etmektedir:

“Önceki ümmetlerden üç kişi bir fırtına zamanı korunmak için bir mağaraya sığınır. Ancak bir kaya mağaranın girişine düşerek onları mahsur bırakır. Kurtulmak için her biri yapmış oldukları salih amelleri

---

[1] Bakara Sûresi: 127-128
[2] Âl-i İmran Sûresi: 16
[3] Âl-i İmran Sûresi: 53
[4] Âl-i İmran Sûresi: 53

anarak Allah'a tevessülde bulunurlar. Allah da kayayı aralar ve onları bu durumdan kurtarır." [1]

Kulun Allah'a karşı âcizliğini dile getirip yardım dilemesi de bu çeşit tevessülün kapsamına girer.

Z : 9 8 7 6 5 4 3 2 1 0 / [

الأنبياء: ٨٣

"Bana zarar dokundu. Sen merhametlerin en merhametlisisin diye Rabbine seslenen Eyyüb'ü de an."[2]

Yunus -aleyhisselâm-'ın kıssasında olduğu gibi, kulun nefsine zulmedip Allah'a durumunu arz etmesi de bu kapsamdadır.

Z u t s r q p o n m l k ... [

الأنبياء: ٨٧

"Sen'den başka ilah yoktur. Seni tenzih ederim. Şüphesiz ben zâlimlerden oldum."[3]

3) Salih kimselerin duâsı ile Allah'a tevessülde bulunmak:

Kul, şiddetli bir sıkıntıya veya büyük bir musibete rast geldiğinde, takva ehli gördüğü, ilim sahibi bildiği bir kimseden durumunun düzelmesi için Allah'a duâ etmesini talep edebilir.

* ) ( ' & % $ # " ! [

Z 8 7 6 5 4 3 2 1 0 / . - , +

الحشر: ١٠

"Ey Rabbimiz! Bizi ve îmânda bizi geçen kardeşlerimizi bağışla. Kalplerimizde îmân edenlere karşı hiçbir kin (ve haset) bırakma. Ey Rabbimiz! Şüphesiz ki sen (kullarına) çok şefkatli ve (onlara) çok merhametlisin."[4]

يوسف: ٩٧ Z ? > = < ; : 9 8 7 [

---

[1] Buhârî ve Müslim

[2] Enbiyâ Sûresi: 83

[3] Enbiyâ Sûresi: 83

[4] Haşr Sûresi: 10

"Dediler ki: Ey Babamız! Bizim için bağışlanma dile. Bizler günahkar olduk. Dedi ki: Sizler için Rabbimden bağışlanma dileyeceğim. O, Gafur' dur, Rahim'dir." [1]

Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- de bu konuda şöyle buyurmuştur:

(( دَعْوَةُ الْمَرْءِ الْمُسْلِمِ لِأَخِيهِ بِظَهْرِ الْغَيْبِ مُسْتَجَابَةٌ، عِنْدَ رَأْسِهِ مَلَكٌ مُوَكَّلٌ كُلَّمَا دَعَا لِأَخِيهِ بِخَيْرٍ، قَالَ الْمَلَكُ الْمُوَكَّلُ بِهِ: آمِينَ،وَلَكَ بِمِثْلٍ))[رواه مسلم]

"Müslüman bir kimsenin, gıyabında kardeşi için yapmış olduğu duâ kabul görür. Kardeşi için her hayır duâsında başında dikilen bir melek, âmin ve bir misli de senin için olsun, der."[2]

Ve Enes b. Malik'ten -Allah ondan râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre o şöyle demiştir:

(( أَنَّ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ ﷺ كَانَ إِذَا قَحَطُوا اسْتَسْقَى بِالْعَبَّاسِ بْنِ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ فَقَالَ: اللَّهُمَّ إِنَّا كُنَّا نَتَوَسَّلُ إِلَيْكَ بِنَبِيِّنَا فَتَسْقِينَا وَإِنَّا نَتَوَسَّلُ إِلَيْكَ بِعَمِّ نَبِيِّنَا فَاسْقِنَا، قَالَ: فَيُسْقَوْنَ )) [رواه البخاري]

"Ömer b. Hattab, kıtlık vakti olduğunda Abbas b. Abdulmuttalib ile yağmur duâsına çıkmış ve şöyle demiştir:

- Allahım! Sana Peygamberimiz -sallallahu aleyhi ve sellem- ile tevessülde bulunurduk, Sen de bize yağmur yağdırırdın. Şimdi ise Peygamberimizin amcası ile sana tevessülde bulunuyoruz.Bize yağmur yağdır.Enes der ki: Bunun üzerine onlara yağmur yağdırılırdı."[3]

Ömer b. Hattab'ın -Allah ondan râzı olsun- sözündeki anlam şudur:

Biz, Peygamberimiz -sallallahu aleyhi ve sellem-'i kastederek ondan duâ istiyor, bu duâ ile de Allah'a yakınlık umuyorduk. Şimdiyse Peygamberimiz -sallallahu aleyhi ve sellem- Rabbine kavuşmuş olduğundan bizim için duâda bulunması mümkün değildir. Bu nedenle hayatta bulunan amcasından bizim için duâda bulunmasını talep ediyoruz. Eğer Rasûlallah -sallallahu aleyhi ve sellem-'e ölümünden sonra da tevessülde bulunulsa idi, sahâbe ve Ömer b. Hattab -Allah onlardan râzı olsun-, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- aracılığı ile

[1] Yusuf Sûresi: 98
[2] Yusuf Sûresi: 98
[3] Yusuf Sûresi: 98

duâ etmenin çok daha ağırlıklı bir önemi olduğunu iyi bildikleri halde O'nu bırakıp amcasına baş vurmazlardı.

Bundan anlaşılıyor ki, ilk Kuran neslinin anladıkları "tevessül" ölülere değil, sadece yaşayanlara dönüktür. Bu da yaşayanların duâları ve şefaatleri aracılığı ile Allah'a başvurmak demektir. Yaşayanlardan böyle bir şey istenebilir. Fakat ölüden hiçbir şey istenemez. Ne duâ, ne de başka bir şey.

Bu durum karşısında şunları söyleyebiliriz:

Gerek doğrudan doğruya Allah'a sığınarak emretmiş olduğu salih amelleri işlemek suretiyle Allah'tan bir şey dilemek veya gerekse peygamberlerin ve salih kişilerin duâları aracılığı ile dilekte bulunmak veya Allah'a halis olarak duâ ederek tevessülde bulunmak, tartışmasız biçimde Allah'ın kitabına uygun olan yoldur. Bunların dışındaki tevessül çeşitleri ise herhangi bir delile dayanmış değildir.

## BİD'AT OLAN TEVESSÜL

Bid'at tevessül; sevmediği ve râzı gelmediği söz, fiil ve inançlarla Allah'a yakınlık aramaktır..

Allah Rasûlü -sallallahu aleyhi ve sellem-'in sünnetiyle uyuşmayan bir amel bid'attir ve onunla Allah'a yakınlık ve ibâdet câiz olmaz.

Nitekim Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur:

(( مَنْ عَمِلَ عَمَلاً لَيْسَ عَلَيْهِ أَمْرُنَا فَهُوَ رَدٌّ )) [ متفق عليه ]

"Her kim,**i**ş**imiz (dînimiz) üzere olmayan bir i**ş **i**ş**lerse, o i**ş**ledi**ğ**i** ş**ey reddolunmu**ş**tur (bâtıldır ve ona itibar edilmez)."[1]

### 1) Allah'a, şahısların konumu ve Allah katındaki değerleriyle tevessül:

Bid'at tevessül çeşitlerinden biri yarattıklarından birinin katındaki konumuyla Allah'tan istekte bulunmaktır.

Örneğin: "Allahım! Peygamberinin katındaki konumu hürmetine ... veya filan kulunun katındaki yeri hürrmetine senden isterim" demek. Ayrıca Peygamber hakkı için, falan kulun hakkı için Allah'tan dilekte bulunmak da bu türdendir.

---

[1] Buhârî ve Müslim

[ ...P Q R S T U ...Z الأنعام: ٣٨

“Kitap'ta hiçbir şeyi eksik bırakmadık.” [1]

Âyetiyle Allah tarafından kapsamlılığı belirlenen Kur’an’da böyle bir tevessül türünü görememekteyiz.

İslâm’ın emrettiği, Allah’tan güzel isimleri ve yüce sıfatlarıyla istemektir.

[ C D E F G Z الأعراف: ١٨٠

“Güzel isimler Allah’ındır. Allah’a onlarla duâ edin.”[2]

Sözüne uyarak Allah Teâlâ’nın Kur’an’da belirttiği isimlerle ona duâ etmek, tevessülün en güzel şeklidir.

Bu nedenle ilk Kuran nesli, vefâtından sonra Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- ile tevessülü bırakmışlardır. Bu durum, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- ile tevessülün zâtıyla değil duâsıyla olduğunu gösterir. Vefatından sonra amcası Abbas’la yağmur duâsına çıkmaları buna işârettir.

Onlar, duâlarında:

“Allahım! Peygamberinin hatırına bize yağmur yağdır!”

Demedikleri gibi, Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-’in vefatından sonra da:

“Allah’ım! Abbas’ın hatırına bize yağmur yağdır!”

Dememişlerdir. Zira bu tür bid’at duâları Sahâbe -Allah onlardan râzı olsun- Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-’den öğrenmemiştir ve Allah’ın kitabında da bunun aslı yoktur. Bu nedenle böyle bir uygulamaya gitmemişlerdir. Vefatından sonra birinin hatırıyla tevessül câiz olsa, elbette Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- ile tevessül öncelik kazanırdı.

[ r s t u v w x y { | } ~

أَنفُسَهُمْ جَآءُوكَ فَٱسْتَغْفَرُواْ ٱللَّهَ وَٱسْتَغْفَرَ لَهُمُ ٱلرَّسُولُ لَوَجَدُواْ ٱللَّهَ © رَّحِيمًا

٦٤ Z النساء: ٦٤

[1] En'âm Sûresi: 38

[2] A'râf Sûresi: 180

“Biz, her elçiyi Allah'ın emriyle ancak kendisine itaat edilmesi için gönderdik. (Ey Peygamber! Sen hayatta iken) şayet onlar, (günah işleyerek) nefislerine zulmettikleri zaman tevbe edip Allah'ın kendilerinin günahlarını bağışlamasını isteyip sana gelseler ve Rasûl de onlar için istiğfarda bulunsaydı, mutlaka Allah'ı çok affedici ve merhamet edici bulurlardı."[1]

Yukarıdaki âyet, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- hayattayken onunla nasıl tevessül edildiğine ışık tutmaktadır.Bu arada Ömer b. Hattâb'ın -Allah ondan râzı olsun- Abbas -Allah ondan râzı olsun- ile tevessülünün anlamı da açıklık kazanmaktadır.

Konumu ne olursa olsun,bir yaratılmışla veya hatırıyla tevessülde bulunmakla bir menfaat sağlayıp herhangi bir zararı savabileceği inancını taşımak,büyük şirktir.

### 2) Evliyâ ve salih kimseler için adak adamak:

Allah’ın dîninde salih kimselerden imdat dilemek, makamlarıyla tevessülde bulunmak ve onlara adak adamak yoktur.Bunlar, tevhîdi ortadan kaldıran ibâdetteki şirklerdir.

Bir kimsenin “Ey seyyidim falan, ey mevlam filan, elimden tut, benim için şöyle yap, benim için Allah’a şöyle duâ et, senden ve Allah’tan dilerim, derdimi gider,bana şefaat et,” gibi sözler söylemesi veya “Meded ya Resulullah!” demesi, tevekkülde bulunurken Hıristiyanların “Ey Mesih! Ey Meryem!” dedikleri gibi “Ey Ali! Ey Hüseyin!” diyerek onlardan yardım/meded beklemesi, şirk sözlerden sayılır.

Vefat etmiş bir kimse ile tevessülde bulunma inancı, daha çok tasavvufçular arasında yaygındır.Birtakım şeyhlerin, velilerin hem hayatlarında, hem de öldükten sonra tasarruf sahibi olduklarına inanılmakta, onların himmetleri dilenmekte ve aracı kılınmaktadırlar.

Bir kimsenin: “Ey seyyidim filan! Allah bana rızk verirse, benim şu dileğim gerçekleşirse senin için şöyle yapacağım,” şeklinde sözler söylemesi, Allah’tan başkasına adak adaması, bir ibâdeti Allah’tan başkası için sarf etmesi anlamına gelir. İslam, bu tür işlerden uzaktır.

---

[1] Nisâ Sûresi: 64

h g f e d c b a ` _ ^ [

u s r q p o n m k j i

Z ﴿١٣٦﴾ يَحۡكُمُونَ ~ } | { z y x w v

الأنعام: ١٣٦

"Kendi zanlarıyla Allah'ın yarattığı ekinlerden ve hayvanlardan pay ayırarak "Bu Allah'ın, bu da ona ortak koştuklarımızındır" dediler. Allah'a ortak koştukları için ayırdıkları Allah'a ulaşmaz. Allah için ayırdıklarıysa ortak koştuklarına ulaşır. Ne kadar da kötü hüküm veriyorlar."[1]

فَٱدۡعُوهُمۡ فَلۡيَسۡتَجِيبُواْ ¶ µ ´ إِنَّ ٱلَّذِينَ تَدۡعُونَ مِن دُونِ [

الأعراف: ١٩٤ Z ﴿١٩٤﴾ لَكُمۡ إِن كُنتُمۡ صَٰدِقِينَ

"Allah'tan başka dua etikleriniz de sizin gibi kullardır. Doğrular iseniz onlara dua edin de size karşılık versinler." [2]

a ` _ ^ ] \ [ Z Y X W V ... [

p o m l k j h g f e d c b

فاطر: ١٣ – ١٤ Z s r q

"Allah'tan başka duâ ettikleriniz bir çekirdek zarına bile sahip değillerdir. Onlara duâ etseniz, duânızı duymazlar.Duysalar bile karşılık veremezlerdi.Kıyâmet günü koştuğunuz şirki inkâr edeceklerdir. Sana her şeyden haberdar olan Allah gibi kimse haber veremez."[3]

وَمَنۡ أَضَلُّ مِمَّن يَدۡعُواْ مِن دُونِ ٱللَّهِ مَن لَّا يَسۡتَجِيبُ لَهُۥٓ إِلَىٰ يَوۡمِ ٱلۡقِيَٰمَةِ وَهُمۡ عَن [

Z * ) ( ' & % $ # " ! ﴿٥﴾ دُعَآئِهِمۡ غَٰفِلُونَ

الأحقاف: ٥ - ٦

"Kıyâmet gününe dek kendisine karşılık veremeyecek olan Allah'tan başkasına duâ eden kimseden daha sapık kim olabilir?

---

[1] En'am Sûresi: 136

[2] A'raf Sûresi: 194

[3] Fâtır Sûresi: 13-14

Onlar, duâlarından habersizdirler. İnsanlar hoşrolunduğu vakit onlara düşman kesilecek ve ibâdetlerini inkâr edeceklerdir."[1]

Görüldüğü gibi Allah'tan başkasına yönelip duâ etmek, peygamberlerin ve salih kimselerin kabirleri üzerine kubbe yapmak, türbeleri başında mum yakmak ve girişlere perdeler asmak gibi câhil kimselerin yaptığı ameller, Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-'in sünnetinden ve günümüze dek ona tâbi olanların yolundan değildir.

[ وَإِذَا سَأَلَكَ عِبَادِي عَنِّي فَإِنِّي قَرِيبٌ أُجِيبُ دَعْوَةَ الدَّاعِ إِذَا دَعَانِ فَلْيَسْتَجِيبُوا لِي وَلْيُؤْمِنُوا بِي لَعَلَّهُمْ يَرْشُدُونَ ١٨٦ Z البقرة: ١٨٦

"Kullarım sana benden sorarlarsa, (bilsinler ki) ben (onlara) yakınım. Bana duâ edenin duâsına icâbet ederim. O halde bana karşılık versinler, bana îmân etsinler.Umulur ki doğru yola ererler."[2]

[ G H I J K L M N O Z الجن: ١٨

"Mescidler Allah'ındır (O'na ibâdet edilmesi için yapılmıştır).O halde Allah ile beraber bir başkasına duâ etmeyin (yalvarıp yakarmayın)."[3]

[ هُوَ الْحَيُّ لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ فَادْعُوهُ مُخْلِصِينَ © الدِّينَ ۗ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ٦٥ Z غافر: ٦٥

"O, Hayy'dır.O'ndan başka hakkıyla ibâdete layık hiçbir ilah yoktur.O halde dîni ona has kılarak Allah'a duâ edin.Hamd, Âlemlerin Rabbi Allah'adır."[4]

[ فَادْعُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ وَلَوْ © الْكَافِرُونَ ١٤ Z غافر: ١٤

"Kâfirler istemese de dîni Allah'a has kılarak ona duâ edin."[5]

[ وَإِن يَمْسَسْكَ اللَّهُ بِضُرٍّ فَلَا كَاشِفَ لَهُ إِلَّا هُوَ ۖ وَإِن يَمْسَسْكَ بِخَيْرٍ فَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ١٧ Z الأنعام: ١٧

"Allah sana bir dert verirse, O'ndan başka bunu giderecek yoktur. Sana bir hayrı dokunursa bil ki, O, her şeye güç yetirendir."[1]

---

[1] Ahkâf Sûresi: 5-6

[2] Bakara Sûresi: 186

[3] Cin Sûresi: 18

[4] Mü'min (Ğâfir) Sûresi: 65

[5] Mü'min (Ğâfir) Sûresi: 14

[ أَمَّن © ٱلۡمُضۡطَرَّ إِذَا دَعَاهُ وَيَكۡشِفُ ٱلسُّوٓءَ وَيَجۡعَلُكُمۡ خُلَفَآءَ ٱلۡأَرۡضِۗ
´ µ ¶ قَلِيلٗا مَّا تَذَكَّرُونَ ﴿٦٢﴾ Z النمل: ٦٢

“Duâ ettiğinde zor durumda kalana icâbet ederek zorluğu gideren ve sizi yeryüzünün halifeleri kılan kimdir? Allah ile beraber başka bir ilah mı var? Ne kadar da az düşünüyorsunuz.”[2]

a ` _ ^ ] \ [ Z Y X W V ... [
p o m l k j i h g f e d c b
فاطر: ١٣ – ١٤ Z s r q

“Allah’tan başka duâ ettikleriniz bir çekirdek zarına bile sahip değillerdir. Onlara duâ etseniz, duânızı duymazlar.Duysalar bile karşılık veremezlerdi.Kıyâmet günü koştuğunuz şirki inkâr edeceklerdir. Sana her şeyden haberdar olan Allah gibi kimse haber veremez.”[3]

Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- de bu konuda şöyle buyurmuştur:

(( الدُّعَاءُ، هُوَ الْعِبَادَةُ )) ثُمَّ قَرَأَ: M - . / 0 1 3
4 5 6 7 8 9 : ; L [ سورة غافر الآية 60: ] [ رواه الترمذي وأبو داود وابن ماجه وأحمد وصححه الألباني ]

"Duâ, ibâdetin tâ kendisidir." Sonra şu âyeti okudu: '(Ey insanlar!) Rabbiniz buyurdu ki: Yalnızca bana duâ edin (bana ibâdet edin) ki duânıza icâbet edeyim. Hiç şüphe yok ki bana ibâdet etmeyi bırakıp büyüklük taslayanlar, aşağılanarak (zelîl bir halde) cehenneme gireceklerdir."[4]

(( أَفْضَلُ الْعِبَادَةِ الدُّعَاءُ )) [ رواه الترمذي وصححه الألباني ]

"İbâdetin en fazîletlisi, duâdır."[5]

(( لَيْسَ شَيْءٌ أَكْرَمَ عَلَى اللهِ تَعَالَى مِنْ الدُّعَاءِ )) [ رواه الترمذي وصححه الألباني ]

---

1 En'am Sûresi: 17
2 Neml Sûresi: 62
3 Fâtır Sûresi: 13-14
4 Tirmizî, Ebû Dâvûd, İbn-i Mâce ve Ahmed rivâyet etmişler, Elbânî de 'hadis, sahih' demiştir.
5 Tirmizî rivâyet etmiş, Elbânî de 'hadis, sahih' demiştir.

"Allah Teâlâ'nın katında duâdan daha fazîletli bir şey yoktur."[1]

(( إِنَّ رَبَّكُمْ تَبَارَكَ وَتَعَالَى حَيِيٌّ كَرِيمٌ يَسْتَحْيِي مِنْ عَبْدِهِ إِذَا رَفَعَ يَدَيْهِ إِلَيْهِ أَنْ يَرُدَّهُمَا صِفْرًا )) [ رواه أبو داود وصححه الألباني ]

"Rabbiniz Tebâreke ve Teâlâ çok hayâlı ve kerîm (O'ndan bir şey istemeden kendisi karşılıksız veren)dir. Mü'min kulu ellerini kendisine kaldırıp duâ ettiğinde, onun ellerini boş çevirmekten (duâsını kabul etmemekten) hayâ eder."[2]

((لاَ يَرُدُّ الْقَضَاءَ إِلاَّ الدُّعَاءُ، وَلاَ يَزِيدُ فِي الْعُمْرِ إِلاَّ الْبِرُّ ))

[ رواه الترمذي وحسنه الألباني ]

"Kazayı duâdan başka bir şey geri çevirmez. Ömrü de iyilikten başka bir şey fazlalaştırmaz."[3]

(( مَا مِنْ مُسْلِمٍ يَدْعُو اللهَ بِدَعْوَةٍ لَيْسَ فِيهَا إِثْمٌ وَلاَ قَطِيعَةُ رَحِمٍ إِلاَّ أَعْطَاهُ اللهُ بِهَا إِحْدَى ثَلاَثٍ: إِمَّا أَنْ تُعَجَّلَ لَهُ دَعْوَتُهُ، وَإِمَّا أَنْ يَدَّخِرَهَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ، وَإِمَّا أَنْ يَصْرِفَ عَنْهُ مِنَ السُّوءِ مِثْلَهَا، قَالُوا: إِذًا نُكْثِرُ قَالَ: اللهُ أَكْثَرُ )) [ رواه الترمذي وأحمد وصححه الألباني ]

"Hiçbir müslüman yoktur ki, içerisinde bir günah veya sıla-i rahimi kesme (yakın akrabaya iyilikte bulunmayı terketme) olmayan bir duâyla Allah'a duâ etsin de Allah da ona üç şeyden birisini vermiş olmasın:

1. Ya duâsına icâbet ederek istediğini verir.

2. Ya âhiret için onu saklar (ecrini âhirette vermek için saklar).

3. Ya da dünyada onun benzeri bir belâyı ondan uzaklaştırır."

(Sahâbe): O halde (büyük faydalarından dolayı) çokça duâ edelim mi? dediler. Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- buyurdu ki: Allah, duâlarınıza daha çok icâbet eder (duâlarınıza karşılık size vermiş olduğu lütuf ve ikramı daha fazladır)."[4]

(( إِنَّهُ مَنْ لَمْ يَسْأَلِ اللهَ تَعَالَى يَغْضَبْ عَلَيْهِ ))[ رواه الترمذي وصححه الألباني ]

---

[1] Tirmizî rivâyet etmiş, Elbânî de 'hadis, sahih' demiştir.

[2] Ebû Dâvûd rivâyet etmiş, Elbânî de 'hadis, sahih' demiştir.

[3] Tirmizî rivâyet etmiş, Elbânî de 'hadis, hasen' demiştir.

[4] Tirmizî rivâyet etmiş, Elbânî de 'hadis, sahih' demiştir.

"Şüphesiz ki Allah Teâlâ,kendisinden istemeyene (kendisine yalvarmayana), gazaba gelir (hiddetlenir)." [1]

(( إِنَّ أَعْجَز النَّاس مَنْ عَجَزَ عَنْ الدُّعَاء، وَ أَبْخَل النَّاس مَنْ بَخِلَ بِالسَّلاَمِ ))

[ رواه الترمذي وصححه الألباني ]

"Şüphesiz ki insanların en âcizi, duâ etmekten âciz olanıdır. İnsanların en cimrisi de, selâm vermekten cimrilik yapandır." [2]

(( إِذَا سَأَلْتَ فَاسْأَلْ اللهَ، وَإِذَا اسْتَعَنْتَ فَاسْتَعِنْ بِاللهِ ))[ رواه الترمذي وصححه الألباني ]

"İstediğinizi Allah'tan isteyin. Yardım dilediğinizde de Allah'tan dileyin." [3]

Allah, kendisinden başkasına duâ etmeyi, ibâdet olarak isimlendirmiştir.

g f e d c b a ` _ ^ ] \ [ Z Y X W [

الأنعام: ٥٦ Z n m l k j i h

"De ki!Ben Allah'tan başka duâ ettiklerinize ibâdet etmekten nehyolundum."[4]

Allah Teâlâ, peygamberlere, velilere ve cinlere duâ edenlere karşılık vermiş onlara inkârda bulunmuştur.

Nitekim Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmuştur:

[ قُلِ ٱدۡعُواْ © زَعَمۡتُم مِّن دُونِهِۦ فَلَا يَمۡلِكُونَ كَشۡفَ ٱلضُّرِّ عَنكُمۡ وَلَا ´ µ

¶ ¸ يَدۡعُونَ يَبۡتَغُونَ إِلَىٰ رَبِّهِمُ ٱلۡوَسِيلَةَ أَيُّهُمۡ أَقۡرَبُ وَيَرۡجُونَ رَحۡمَتَهُۥ وَيَخَافُونَ

عَذَابَهُۥٓۚ إِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ كَانَ مَحۡذُورٗا ٥٧ Z الإسراء: ٥٦ - ٥٧

"De ki: Sizden belâyı gidermeye veya çevirmeye güç yetiremeyen Allah'tan başka iddiâ ettiğiniz ilahlara duâ edin. Duâ ettikleri de hangileri daha yakın olacak diye Rablerine vesile arar,

[1] Tirmizî rivâyet etmiş, Elbânî de 'hadis, sahih' demiştir.
[2] Tirmizî rivâyet etmiş, Elbânî de 'hadis, sahih' demiştir.
[3] Tirmizî rivâyet etmiş, Elbânî de 'hadis, sahih' demiştir.
[4] En'am Sûresi: 56

Allah'ın rahmetini umar ve azabından korkarlar. Şüphesiz Rabbinin azabı sakınılası bir şeydir."[1]

[ وَلَا تَدۡعُ مِن دُونِ ٱللَّهِ مَا لَا يَنفَعُكَ وَلَا يَضُرُّكَۖ فَإِن فَعَلۡتَ فَإِنَّكَ إِذٗا مِّنَ ٱلظَّٰلِمِينَ ١٠٦ Z

يونس: ١٠٦

"Sana fayda ve zarar veremeyecek olan Allah'tan başkasına duâ etme (yalvarıp yakarma). Eğer bunu yaparsan şüphesiz zâlimlerden olursun."[2]

Mekke müşrikleri de Allah Teâlâ'nın yegâne yaratıcı ve rızık verici olduğuna inanmaktaydılar. Ama onlar putlarla sembolize edilen velilere duâ ederek onları Allah'a yaklaştıran birer vasıta kabul ediyorlardı. Ancak Allah Teâlâ, onların bu vasıtalarını kabul etmemiş ve onları küfürle nitelemiştir.

Nitekim Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmuştur:

c b a ` _ ^ ] \ [ Y X W V [

w v u t s r q o n m l k j i h g f e d

الزمر: ٣ Z y x

"Dikkat edin! Halis din Allah'ındır. Ondan başkasını dost edinenler, «Onlara (putlara) ancak bizi Allah'a yaklaştırsınlar diye ibadet ediyoruz»derler. İhtilaf ettikleri konuda Allah hükmünü verecektir. Allah, yalancı kâfire hidâyet etmez." [3]

Müşrikler, Allah'a şirk koşmalarına rağmen şiddet ve musibet anlarında yalnızca Allah'a duâ etmekteydiler.

I H G F E D C B A ? > = < ; : [

W V U T S R Q P O N M L K J

f e d c b a ` _ ^ ] \ [ Z Y

يونس: ٢٢ - ٢٣ Z n m l k j i h g

---

[1] İsrâ Sûresi: 56-57

[2] Yunus Sûresi: 106

[3] Zimer Sûresi: 3

"Sizi karada ve denizde gezdiren odur. Gemideyken tatlı bir rüzgarın yürüttüğü ve bununla sevindikleri sırada sert bir fırtına çıkıp dalgalar ve her yönden geldiğinde, her yerden kuşatıldıklarını anladıklarında dini yalnız Allah'a has kılarak duâ ederler. (Derler ki:) 'Bizi bu durumdan kurtarırsan şükredenlerden olacağız.' (Allah) onları kurtardığında ise yeryüzünde haksız yere taşkınlık yaparlar.»"[1]

## Müslümanların tevessül konusunda sapmalarının nedenleri:

### 1) Taklit

Taklit, bir kimsenin sözün delilini bilmeden kabul etmek, delilsiz görüş bildirenin tarafına geçmektir. Mukallid ise delilini bilse de bir kimsenin görüşünü aksi ispatlansa bile kabulde ısrarcı olandır.Taklidin ilim olmadığı konusunda ilim ehli arasında ayrılık yoktur.Dolayısıyla mukallid bir kimse âlim olarak nitelenmez. Allah Teâlâ taklidi kınamış ve birçok âyette ondan sakındırmıştır.

Nitekim Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmuştur:

/ . - , + * ) ( ' &% $ # " ! [

المائدة: ١٠٤ Z : 9 8 7 6 5 4 3 2 1 0

"Onlara 'Allah'ın indirdiğine ve Rasûl'e gelin' denildiğinde, 'Bize babalarımızdan gördüğümüz yeter' derler. Ya babaları bir şey bilmeyen, doğru yolda bulunmayan kimseler idiyse?!"[2]

الأنبياء: ٥٢ Z ﴿٥٢﴾ أَنتُمۡ لَهَا عَٰكِفُونَ ~ } | { z y x w [

"(İbrahim, kavmine): Şu tapmakta olduğunuz heykeller nedir? Dediler ki: 'Babalarımızı onlara tapar bulduk."[3]

[ ٱتَّخَذُوٓاْ © وَرُهۡبَٰنَهُمۡ أَرۡبَابٗا مِّن دُونِ ٱللَّهِ وَٱلۡمَسِيحَ ٱبۡنَ

مَرۡيَمَ وَمَآ ´ µ ¶ ¸ وَٰحِدٗاۖ لَّآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَۚ سُبۡحَٰنَهُۥ

عَمَّا يُشۡرِكُونَ ﴿٣١﴾ Z التوبة: ٣١

"(Yahûdiler) Allah'ı bırakıp hahamlarını, (hıristiyanlar da) rahiplerini (Allah'ın haram kıldıklarını helal, helal kıldıklarını da haram kıldıkları hükümlerde onlara itaat ederek onları) Rabler edindiler. Meryem oğlu

---

[1] Yunus Sûresi: 22-23

[2] Mâide Sûresi: 104

[3] Enbiyâ Sûresi: 52

Mesîh'i (İsa'yı) da ilah edinerek ona ibâdet ettiler. Oysa onlara tek ilah olan (Allah)a ibâdet etmeleri emrolunmuştu. O'ndan başka hakkıyla ibâdete lâyık hiçbir ilah yoktur. O (Allah), onların ortak koştuklarından münezzehtir."[1]

Tirmizî ve başkalarının rivâyet ettikleri hadiste, Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-, Tâi kabilesinden Adiyy b. Hâtim'e -Allah ondan râzı olsun- bu âyeti okuyunca, Adiyy b. Hâtim:

"Ey Allah'ın Rasûlü! Biz onlara ibâdet etmiyoruz (onları Rabler edinmiyoruz) ki" dedi

Bunun üzerine Peygamber-sallallahu aleyhi ve sellem-:

"Onlar size, Allah'ın haram kıldığını helal kıldığında siz de onu helal kılmıyor ve Allah'ın helal kıldığını da haram kıldığında siz de onu haram kılmıyor muydunuz?" diye sordu.

Adiyy b. Hâtim-Allah ondan râzı olsun-: "Evet" dedi.

Bunun üzerine Peygamber-sallallahu aleyhi ve sellem-:

"İşte bu davranış, onlara yapılan ibâdettir"[2] buyurdu.

Dolayısıyla helal ve haram tayin etmede, Allah Teâlâ ve O'nun elçilerini (peygamberlerini) bırakıp bu kimseleri yetkili tanıdılar.

Âlimler ve müçtehid imamlar da taklitten sakındırmışlardır. Zira taklit, ayrılık ve müslümanlar safında zayıflık nedenidir. Birlik, tâbi olmada ve ihtilaf durumunda Allah ve Rasûlü'nün görüşüne yönelmektedir. Bu nedenle ilk Kur'an neslini tüm meselelerde tek bir kişiyi otorite bilip taklit ederken göremiyoruz. Dört İmam da görüşlerinde bağnaz davranmamışlardır.Ayrıca kullandıkları delilleri bilmeksizin kendilerinin taklit edilmesini de yasaklamışlardır.

### 2) Bazı âyetleri alıp diğerlerini terketmek:

İnsanların tevessül konusundaki çarpık anlayışlarının birçoğu, anlamlarındaki mücmellik ve müştereklikten kaynaklanmaktadır.Sonuçta birçok kimsenin bu konuda kesin ve gerçek bilgiye sahip olmadığını görmemiz mümkündür.

"Vesile" lafzı, Kur'an-ı Kerim'de şu iki âyette geçmektedir:

[ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَابْتَغُوا إِلَيْهِ الْوَسِيلَةَ وَجَاهِدُوا ©سَبِيلِهِ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٣٥﴾ Z المائدة: ٣٥

---

[1] Tevbe Sûresi: 31

[2] Tirmizî, İbn-i Cerîr ve başkaları rivâyet etmişlerdir.

*“Ey îmân edenler! Allah’tan korkun ve O’na* (yaklaşmaya, sevilmeye) *vesile arayın; O’nun yolunda cihad ediniz ki kurtuluşa eresiniz.”* [1]

Ve:

[ قُلِ ٱدۡعُوا۟ © زَعَمۡتُم مِّن دُونِهِۦ فَلَا يَمۡلِكُونَ كَشۡفَ ٱلضُّرِّ عَنكُمۡ وَلَا ´ µ

¶ يَدۡعُونَ يَبۡتَغُونَ إِلَىٰ رَبِّهِمُ ٱلۡوَسِيلَةَ أَيُّهُمۡ أَقۡرَبُ وَيَرۡجُونَ رَحۡمَتَهُۥ وَيَخَافُونَ

عَذَابَهُۥٓۚ إِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ كَانَ مَحۡذُورٗا ﴿٥٧﴾ Z الإسراء: ٥٦ - ٥٧

“De ki: Sizden belâyı gidermeye veya çevirmeye güç yetiremeyen Allah’tan başka iddiâ ettiğiniz ilahlara duâ edin. Duâ ettikleri de hangileri daha yakın olacak diye Rablerine vesile arar, Allah’ın rahmetini umar ve azabından korkarlar. Şüphesiz Rabbinin azabı sakınılası bir şeydir.”[2]

Bu âyet-i kerimelerde görülüyor ki “Vesile”: “Allah’a yakınlaşmak için bir yol” ve “Ona yakınlık sağlayacak şeyler demektir.”

Nitekim Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmuştur:

[ ... كَانَ â يَرۡجُوا۟ لِقَآءَ رَبِّهِۦ ç è é ê ë بِعِبَادَةِ رَبِّهِۦٓ î ï Z

الكهف: ١١٠

“...Her kim Rabb’ine yaklaşmayı arzu ediyorsa, iyi (salih) amel işlesin ve Rabb’ine ibâdette hiç kimseyi ortak koşmasın.” [3]

[ يَدۡعُونَ يَبۡتَغُونَ إِلَىٰ رَبِّهِمُ ٱلۡوَسِيلَةَ أَيُّهُمۡ أَقۡرَبُ وَيَرۡجُونَ رَحۡمَتَهُۥ وَيَخَافُونَ

عَذَابَهُۥٓۚ إِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ كَانَ مَحۡذُورٗا ﴿٥٧﴾ Z الإسراء: ٥٧

“De ki: Sizden belâyı gidermeye veya çevirmeye güç yetiremeyen Allah’tan başka iddiâ ettiğiniz ilahlara duâ edin. Duâ ettikleri de hangileri daha yakın olacak diye Rablerine vesile arar, Allah’ın rahmetini umar ve azabından korkarlar. Şüphesiz Rabbinin azabı sakınılası bir şeydir.”[4]

---

[1] Mâide Sûresi: 35

[2] İsrâ Sûresi: 56-57

[3] Kehf Sûresi: 110

[4] İsrâ Sûresi: 56-57

[ } ~ وَلَآ أَوۡلَٰدُكُم بِٱلَّتِي تُقَرِّبُكُمۡ عِندَنَا زُلۡفَىٰٓ إِلَّا مَنۡ ءَامَنَ © صَٰلِحٗا
فَأُوْلَٰٓئِكَ لَهُمۡ جَزَآءُ ٱلضِّعۡفِ بِمَا عَمِلُواْ وَهُمۡ فِي ´ µ ¶ Z سبأ: ٣٧

"(Ey insanlar) Sizi bize yaklaştıracak olan ne mallarınız, ne de evlatlarınızdır. Ancak îmân eden ve salih amel işleyen kimseler için durum böyle değildir. Onlar için, yaptıklarına karşılık kat kat mükafat vardır. Onlar cennet odalarında güven içindedirler." [1]

[ وَمِنَ ٱلۡأَعۡرَابِ مَن يُؤۡمِنُ بِٱللَّهِ ´ µ ¶ ¸ يُنفِقُ قُرُبَٰتٍ
عِندَ ٱللَّهِ وَصَلَوَٰتِ ٱلرَّسُولِۚ أَلَآ إِنَّهَا قُرۡبَةٞ لَّهُمۡۚ سَيُدۡخِلُهُمُ ٱللَّهُ فِي رَحۡمَتِهِۦٓۚ إِنَّ ٱللَّهَ غَفُورٞ رَّحِيمٞ
٩٩ Z التوبة: ٩٩

"Bedevilerden öylesi de vardır ki, Allah'a ve Ahiret gününe inanır, Harcayacağını Allah katında yakınlığa ve Peygamberin duasını almaya vesile edinir. Bilesiniz ki o (harcadıkları mal, Allah katında) onlar için bir vesiledir (yani yakınlıktır) Allah onları rahmetine sokacaktır. Çünkü Allah çok bağışlayan, çok esirgeyendir."[2]

Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- de bir hadislerinde şöyle buyurmuştur:

(( أَيُّهَا النَّاسُ ! اتَّقُوا اللهَ وَأَجْمِلُوا فِي الطَّلَبِ، فَإِنَّ نَفْسًا لَنْ تَمُوتَ حَتَّى تَسْتَوْفِيَ رِزْقَهَا، وَإِنْ أَبْطَأَ عَنْهَا فَاتَّقُوا اللهَ وَأَجْمِلُوا فِي الطَّلَبِ خُذُوا مَا حَلَّ وَدَعُوا مَا حَرُمَ، فَإِنَّ اللهَ تَعَالَى لاَ يُنَالُ مَا عِنْدَهُ إِلاَّ بِطَاعَتِهِ )) [ رواه ابن ماجه وصححه الألباني ]

"Ey insanlar! Allah'tan sakının ve rızkınızı güzel yoldan arayın (rızık talep ederken itidalli olun).Hiçbir nefis, rızkı gecikse de, rızkını yiyip bitirmeden kesinlikle ölmeyecektir. Allah'tan sakının ve rızkınızı güzel yoldan arayın. Allah'ın helal kıldığını alın, haram kıldığını ise bırakın.Allah'a nezidinde olanı, ancak itaat etmekle elde edebilirsiniz." [3]

Allah Teâlâ şöyle buyrumuştur:

[ i j k l m n o p | Z الشورى: ٢٦

---

[1] Sebe Sûresi: 37

[2] Tevbe Sûresi: 99

[3] İbn-i Mâce rivâyet etmiş, Elbânî de hadis sahihtir, demiştir.

“Allah îmân edip salih amel işleyenlerin duâlarını kabul eder ve kendi kereminden onlara istediklerinden de fazlasını verir.”[1]

I V U T S R Q P I N M L K J [

الأنعام: ١٥٣ Z ] \ [ Z Y X

“İşte dosdoğru yolum budur. Ona tâbi olun. Başka yollara uymayın. Bu yollar sizi onun yolundan ayırır. Allah sakınasınız diye size böyle emreder.”[2]

Z @ ? > = ; : 9 8 7 6 5 4 3 2 1 [

الأعراف: ٣

“Rabbinizden size indirilene tâbi olun. Ondan başkasını dost edinip ona uymayın. Ne kadar az öğüt alıyorsunuz.” [3]

[ وَٱتَّبِعُوٓاْ أَحۡسَنَ مَآ أُنزِلَ إِلَيۡكُم مِّن رَّبِّكُم مِّن قَبۡلِ أَن يَأۡتِيَكُمُ ٱلۡعَذَابُ

بَغۡتَةٗ وَأَنتُمۡ لَا تَشۡعُرُونَ ٥٥ Z الزمر: ٥٥

“Farkında olmaksızın, ansızın size azap gelmeden önce Rabbinizden size indirilenin en güzeline tâbi olun.”[4]

Bu âyet-i kerimelerde ve hadislerden açıkça anlaşılıyor ki, Allah Teâlâ'nın aranmasını emrettiği “vesile” salih ameldir.Yani, Allah Teâlâ'nın inananlara aramalarını emrettiği “vesile”nin tamamı, sadece Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in getirdiğine tâbi olmak suretiyle Allah Teâlâ'ya tevessül, yakınlık ve arayıştır. Allah Teâlâ'ya yakınlık aramanın tek yolu da işte budur. Bu konuda müfessirler arasında ihtilaf yoktur. İbn-i Kesir tefsirinde müfessirlerin bu konudaki ittifakını nakleder.

### 3) Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- ile tevessül üç kısımdır:

Tüm bunlardan zatlar ile tevessülün meşru olmadığı anlaşılmaktadır.

Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- ile tevessül ise Muhammed b. Salih el-Useymin’in belirttiği gibi üç kısımdır.

---

[1] Şurâ Sûresi: 26

[2] En'am Sûresi: 153

[3] A'raf Sûresi: 3

[4] Z]mer Sûresi: 55

a) O’na îmân ve bağlılık ile tevessülde bulunmak. Bu, sağlığında câiz olduğu gibi vefatından sonra da câizdir.

b) Duâsıyla tevessülde bulunmak, ondan duâ istemek.Bu, sağlığında câizdir ancak vefatından sonra câiz değildir. Zira ölmüş kimseden duâ istenmez. Bu câiz olsaydı, Ömer -Allah ondan râzı olsun-, Abbas -Allah ondan râzı olsun- ile tevessülde bulunmaz, kabre gelerek Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- duâ talep ederdi.

c) Allah katındaki makam ve mevkii ile tevessülde bulunmak.Bu, ne sağlığında ne de vefatından sonra câiz değildir.Zira bu kişinin amelinden olmadığı için istenilen amaca ulaştırmaz. Dolayısıyla «vesile» kavramının kapsamı dışındadır.

## SON SÖZ

Allah’a, güzel isimleri ve yüce sıfatları, salih amel ve salih kimselerin duâlarıyla yapılan tevessülün dışındaki uygulamalar delilsizdir.Müslümanlar, şirke kapı açabilecek bu uygulamalardan kaçınmalıdırlar.Muvahhid kul, kendisini ya büyük şirke, ya küçük şirke veya haram kılınmış bir bid'ate sürükleyen bid'at tevessül şekillerinden kendi menfaati gereği sakınmalı, uzak durmalıdır. Bu tür uygulamalar, duâdan beklenen karşılığı iptal eden taşkın davranışlardır. Zira Allah Teâlâ, kendi koyduğu kurallar dahilinde yapılmayan duâyı kabul etmez.

Muvahhid kul, duâsını, Kur’an ve Sünnette geçen duâlardan seçmeye gayret göstermelidir.Onların sağladığı faydayı hiçbir duâ sağlayamaz. Bu duâlar, kabul edilmeye daha layık olduğu gibi kişiye büyük bir sevap da kazandırılır.

Meşru ve bid'at tevessül konusunda geniş bilgi sahibi olmak isteyenler aşağıdaki kitaplardan faydalanabilirler:

1- Kâidetun Celiyye fi’t-Tevessül ve’l-Vesile: İbn-i Teymiyye’nindir.

2- et-Tevessül - Envâuhu ve Ahkâmuhu. Nasıruddin Elbânî’nindir.

3- et-Tevassul ilâ Hakikati’t-Tevessül: Muhammed Nesib er-Rıfzî.

4- Tuhfe’tü’l-Kârî fi’r-Radd-i Ale’l-Gamari: Hammad b. Muhammed

5- Hâzihi Mefâhîmunâ: Salih b. Abdulaziz Âl-i Şeyh

6- Sıyane’tü’l-İnsan an Vesvese’ti’ş-Şeyh Dahlan: Muhammed Beşir es Sehsevânî.

7- Ğâye’tü’l-Emânî fi’r-Radd-i Ale’n-Nebhânî: Ebu’l- Mezli el-Alusi.

8- Akîde’tü’l-Mü’min: Ebu Bekr el-Cezâirî.

9- Keyfe Nefhemu’t-Tevessül: Muhammed b. Cemil Zeyno

10- Fetâvâ'l-Lecneti'd-Dâime li'l-Buhûsi'l-İlmiyye ve'l-İftâ: cilt 15, shf. 330.